

สภาพความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและ
การสื่อสารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น
Situation, Needs and Guidelines for the Development of Information Technology
Utilization and Communication of Administrators in Schools under KhonKaen
Secondary Educational Service Area Office

วีระชน แสงศรีเรือง^{1*} ยุทธศาสตร์ กองเพชร² และ นียดา เปี่ยมพิชญะ³

Weerachon Saengsriuaeng^{1*} Yutthasat Kongphet² and Niyada Piampuechana³

^{1,2,3}หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

^{1,2,3}Master of Education Program in Educational Administration,

Faculty of Education, Northeastern University.

*Corresponding author's email: W.saengsriuaeng@gmail.com

วันที่รับบทความ (Received)

4 เมษายน 2568

วันที่แก้ไขบทความ (Revised)

5 กันยายน 2568

วันที่ตอบรับบทความ (Accepted)

28 กันยายน 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา และ 2) แนวทางการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น จำนวน 84 โรงเรียน ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 184 คน ครูจำนวน 3,336 คน รวมทั้งสิ้น 3,520 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้บริหาร 84 คน ครูผู้สอน 270 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 354 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ (1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา แบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความตรงเชิงเนื้อหา อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.98 (2) แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างแนวทางการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีความต้องการจำเป็น ประเมินแนวทางโดยใช้ค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ขอนแก่น พบว่า สภาพปัจจุบันของผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ของผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ย 0.87 2) แนวทางการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านที่ 1 การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จำนวน 4 แนวทาง ด้านที่ 2 ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อการเรียนการสอน จำนวน 3 แนวทาง ด้านที่ 3 ด้านการสร้างความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน จำนวน 3 แนวทาง และผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ ของแต่ละแนวทางอยู่ในระดับ มากที่สุด

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา, เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The purposes of the research were; 1) to study the current situation, the desirable conditions and needs, 2) to study the guidelines for the development of information technology utilization and communication of administrators in schools under Khon Kaen Secondary Educational Service Area Office. The population in the research included 184 school administrators and 3,336 teachers in 84 schools, with the total number of 3,520 people. The sample group consisted of 84 administrators and 270 teachers, with the total number of 354 people. The sample size was determined using Taro Yamane formula using stratified random sampling method. The instruments used in the research were; (1) a 5-level rating scale questionnaire on the current situation, the desirable conditions with a value of IOC between 0.67-1.00 and reliability of the whole questionnaire at 0.98, (2) the semi-structured interview form on guidelines for the development of information technology utilization and communication of administrators in schools. The statistics used in data analysis comprised percentage, mean, standard deviation, and PNI modified index.

The research results were found that;

1. The current situation, the desirable condition and needs of the development of information technology and communication of administrators in schools under Khon Kaen Secondary Educational Service Area Office were found that the current situation of administrators on the aspect of information technology and communication, in overall, was at a moderate level, the desirable conditions, in overall, were at the highest level and mean

of the needs the development of information technology and communication of administrators in schools was 0.87.

2. Guidelines for the development of information technology and communication of administrators in schools under Khon Kaen Secondary Educational Service Area Office consisted of 3 aspects as follow; 1) 4 guidelines on the aspect of information technology and communication management, 2) 3 guidelines on the aspect of information technology utilization and communication for teaching and learning, 3) 3 guidelines on collaboration with public, private sector and community. The results of appropriateness, possibility and usefulness assessment of each guideline was at the highest level.

Keywords: Guidelines for the Development, Information Technology and Communication, School Administrators

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 สู่ยุคดิจิทัลอย่างสมบูรณ์แบบทำให้การจัดการสถานศึกษามีความจำเป็นต้องนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เนื่องจากสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญทั้งในด้านลักษณะของความรู้ บทบาทของผู้เรียนและบทบาทของผู้สอน ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องใช้ความสามารถในการเข้าใจบริบทที่เปลี่ยนแปลงนี้อย่างลึกซึ้ง และบูรณาการเทคโนโลยีมาใช้ในห้องเรียนและสถานศึกษาให้เหมาะสม โดยการนำเทคโนโลยีมาสู่สถานศึกษาในยุคดิจิทัลนี้ มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องอาศัยภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี (Technology Leadership) ที่ต้องสร้างการยอมรับเทคโนโลยี นวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาให้เห็นความสำคัญ ยอมรับและนำไปบูรณาการกับความรู้ในศาสตร์การสอน ความรู้ในเนื้อหาวิชา เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ของครู ให้มีความเป็นครูมืออาชีพและกลายเป็นวัฒนธรรมองค์กรไปในที่สุดนั่นเอง (จิณณวัตร ปะโคทั้ง, 2561)

การบริหารจัดการสถานศึกษาในยุคดิจิทัลนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เพื่อให้สามารถที่จะเลือกใช้กับการบริหารสถานศึกษาให้ได้อย่างเหมาะสม คุ่มค่าและเพียงพอต่อการใช้งาน โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาในโครงการพระราชดำริของกระทรวงศึกษาธิการที่ร่วมมือกับภาคเอกชนในการพัฒนาการศึกษาของชาติ ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องแสดงศักยภาพทางด้านการบริหารและจัดสภาพแวดล้อมต่างๆ ของสถานศึกษาให้มีความทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งนอกจากจะมีผลต่อภาพลักษณ์ของสถานศึกษาในชุมชนแล้วยังจะทำให้สถานศึกษาเป็นที่ไว้วางใจของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพได้อย่างยั่งยืน (จิณณวัตร ปะโคทั้ง, 2561) การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ ต้องอาศัยทักษะที่สำคัญหลายประการ

ผู้นำต้องหมั่นฝึกฝนและพัฒนาทักษะภาวะผู้นำอยู่ตลอดเวลา เพื่อให้การบริหารและการดำเนินงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ขององค์กร ในการพัฒนาภาวะผู้นำนั้นนอกจากจะพัฒนาความสามารถและทักษะภาวะผู้นำตามแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำแบบใหม่ (New Leadership) ซึ่งเป็นที่ยอมรับว่าเป็นภาวะผู้นำที่ดี ภาวะผู้นำแบบใหม่ไม่จำเป็นต้องสมอบไปที่จะใช้อิทธิพลหรือก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบแก่บุคคลและไม่ได้ให้ความสำคัญเฉพาะผู้นำระดับสูงเท่านั้น แต่จะพยายามกระจายภาวะผู้นำไปยังสมาชิกในทีมงานและองค์กร ซึ่งจะพัฒนาภาวะผู้นำอย่างไรและโดยวิธีการใด สามารถพิจารณาจากแนวทางการพัฒนาทักษะภาวะผู้นำด้วยวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การศึกษาตนเอง การศึกษาผู้อื่น และการพัฒนาตนเอง (ไชยา ภาวะบุตร, 2565) ดังนั้นการพัฒนาผู้บริหารให้มีสมรรถนะสูงด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ดังที่ พรทิพย์ ไชยพนาพันธ์ (2564) กล่าวว่า สมรรถนะการบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหาร เป็นความรู้ ความสามารถ ทักษะในการกำหนดทิศทาง ยุทธศาสตร์ของสถานศึกษา เพื่อนำนโยบายสู่การปฏิบัติ กำกับติดตามการใช้เทคโนโลยี การเลือกใช้เทคโนโลยีดิจิทัล การขับเคลื่อนสถานศึกษา โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดความคุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา ตลอดจนพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศดิจิทัลให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ อยู่เสมอ และความปลอดภัยในการใช้ระบบเทคโนโลยีดิจิทัลบนพื้นฐานของหลักธรรมาภิบาลและกฎหมาย รวมไปถึงความสามารถพัฒนาบุคลากร สร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน สร้างวัฒนธรรมและบรรยากาศในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศด้านดิจิทัล เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่นได้มีการบริหารองค์กรสู่ความเป็นเลิศ ด้วยนวัตกรรม “SIAO SMART Model” โดยเป็นผลมาจากการปรับปรุงและพัฒนานวัตกรรม “SIAO Model” เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาองค์กรโดยการนำหลักการมีส่วนร่วม หลักธรรมาภิบาล ผสมผสานความเป็นท้องถิ่น มากำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ร่วมกันเพื่อให้บุคลากรในสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ตระหนักและเห็นเป้าหมายร่วมกัน เพื่อกำหนดองค์กรและก้าวสู่ความเป็นเลิศ ด้วยนวัตกรรม “SIAO SMART Model” โดยมีจุดเน้นที่ 5 ด้านทักษะเทคโนโลยีดิจิทัล ดังนี้ 1) ส่งเสริมสนับสนุนผู้เรียนให้มีทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้เหมาะสมตามช่วงวัย 2) ส่งเสริม สนับสนุนครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาให้มีทักษะด้านเทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการ 3) ส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษาให้มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการ 4) เพิ่มประสิทธิภาพระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติงานและการบริหารจัดการในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น 5) สร้างภูมิคุ้มกัน การรู้เท่าทันสื่อและเทคโนโลยีในการดำเนินชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) และชีวิตวิถีปกติต่อไป (Next Normal) 6) นำเทคโนโลยีดิจิทัลและการจัดการฐานข้อมูลมาใช้เพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและการเรียนรู้ของผู้เรียน และ 7) มุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ทุกระดับ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น, 2567) นอกจากนี้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดขอนแก่นได้ประสบปัญหาเกี่ยวกับมาตรฐาน

การเรียนรู้บางมาตรฐานในรายวิชาภาษาไทย วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม วิชาภาษาอังกฤษ วิชาคณิตศาสตร์ และวิชาวิทยาศาสตร์ เนื่องจากคะแนนเฉลี่ยของเขตพื้นที่ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ ดังที่จากรายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-Net) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2566 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาจังหวัดขอนแก่น พบว่า มาตรฐานการเรียนรู้วิชาภาษาไทย จำนวน 5 มาตรฐาน วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จำนวน 10 มาตรฐาน วิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 8 มาตรฐาน วิชาคณิตศาสตร์ จำนวน 5 มาตรฐาน และวิชาวิทยาศาสตร์ จำนวน 10 มาตรฐาน ที่เขตพื้นที่ควรเร่งพัฒนาเนื่องจากคะแนนเฉลี่ยของเขตพื้นที่ต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ, 2566) จากสภาพปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ มีทักษะ ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษาอย่างเพียงพอ ที่สามารถพัฒนาครูให้มีความรู้และความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการจัดการเรียนการสอน และการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ ยุคดิจิทัลให้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งเพื่อให้สอดคล้องกับการบริหารองค์กรสู่ความเป็นเลิศ ด้วยนวัตกรรม “SIAO SMART Model” ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาทุกแห่งมีความจำเป็นที่จะต้องทราบถึงแนวทางการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา ประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อการเรียนการสอน และด้านการสร้างความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน เพื่อให้สามารถเลือกใช้เทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสมและคุ้มค่าในการบริหารจัดการองค์กรแห่งการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา รวมทั้งเตรียมความพร้อมของบุคลากรให้ทันสมัยและพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ให้สถานศึกษามีภาพลักษณ์ที่ดีและเป็นที่ยอมรับในชุมชน

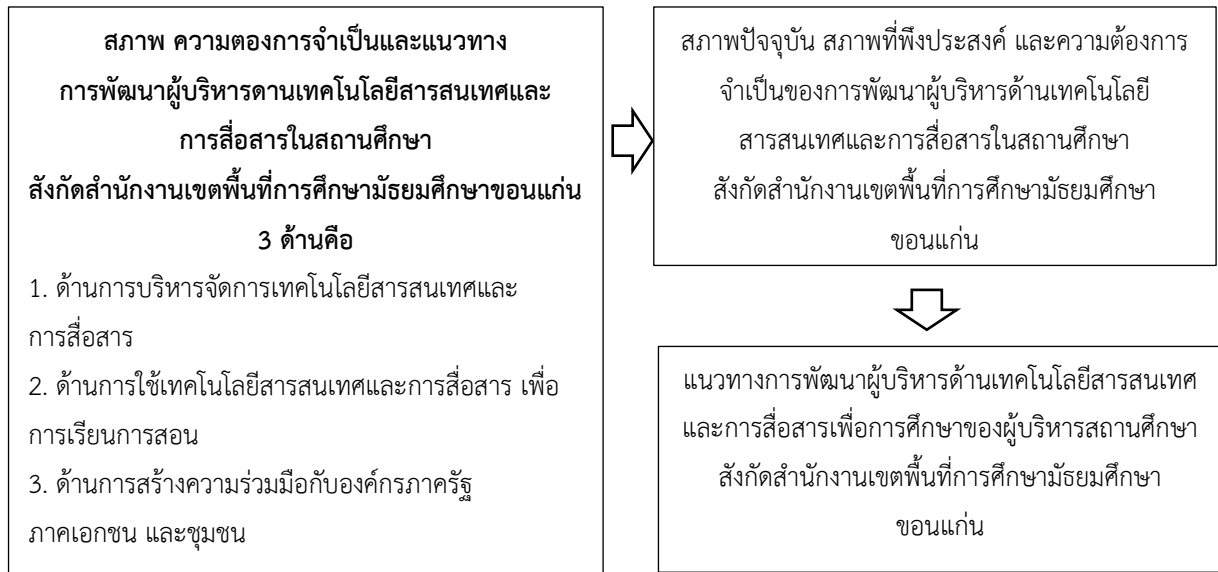
จากความสำคัญของปัญหาดังกล่าวด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการวิจัยไปเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ตลอดจนมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาครูและผู้ที่เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วนได้เข้าถึงความรู้และเกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

กรอบแนวคิดของการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ที่มา: ตัวแปรต้น ตัวแปรตาม ของผู้วิจัย

ประโยชน์ที่ได้รับการศึกษา

1. ผู้บริหารการศึกษาได้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับยุคดิจิทัล
2. ผู้บริหารสถานศึกษาได้ทราบถึงแนวทางการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายการพัฒนาครูให้สามารถจัดการเรียนการสอนที่เป็นระบบเทคโนโลยีในยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ผู้บริหารการศึกษาสามารถนำผลการวิจัยมาใช้เป็นข้อมูลในการวางแผน การตรวจสอบ ปรับปรุงการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารเพื่อการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดให้มีความเหมาะสมได้อย่างยั่งยืน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น จำนวน 84 โรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 184 คน ครูจำนวน 3,336 คน รวมทั้งสิ้น 3,520 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น, 2567)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร และครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ปีการศึกษา 2567 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานโดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ (Yamane,1973) สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 354 คน เป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 84 คน ครูผู้สอนจำนวน 270 คน โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 5 (ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 0.05)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ตามการวิจัยระยะที่ 1

แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ที่ใช้สอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามสอบถาม ประกอบด้วยตำแหน่งและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของที่ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติงานอยู่ปัจจุบันมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร 2) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนการสอน และ 3) ด้านการสร้างความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามการวิจัยระยะที่ 2

แบบสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา แนวทางการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วยตำแหน่งและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของที่ผู้ตอบแบบสัมภาษณ์เป็นแบบเขียนตอบ

ตอนที่ 2 คำถาม : ในฐานะที่ท่านเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีแนวทางหรือวิธีการในการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา ของท่านอย่างไร ข้อคำถามในการสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา 3 ด้าน

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่น ๆ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยตามการวิจัยระยะที่ 3

แบบประเมินแนวทางการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้กรอกแบบสอบถาม เกี่ยวกับตำแหน่ง

ตอนที่ 2 แบบประเมินความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ของแนวทางการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ซึ่งประกอบด้วย 1) ด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 2) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนการสอน และ 3) ด้านการสร้างความร่วมมือ กับองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) เก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยแบ่งวิธีดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ดังต่อไปนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยศึกษาสภาพความต้องการจำเป็นและแนวทางทางการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น เป็นการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์ หลักการแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ของผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาความต้องการจำเป็นของการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา

ระยะที่ 2 ร่างแนวทางการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น เป็นการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

ขั้นตอนที่ 1 นำข้อมูลความต้องการจำเป็นมาจัดทำร่างแนวทางการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

ขั้นตอนที่ 2 สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา ซึ่งมีหลักเกณฑ์ในการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิคือพิจารณาจากสถานศึกษาดีเด่น (Best Practice) เป็นสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลพระราชทาน แล้วนำผลจากขั้นตอนที่ 1 และผลการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิมาจัดทำร่างแนวทางการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

ระยะที่ 3 ตรวจสอบและประเมินแนวการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น

ขั้นตอนที่ 1 ตรวจสอบและประเมินแนวการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ และนำเสนอแนวการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา โดยประเมิน 3 ด้าน ได้แก่ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความเป็นไปได้ ซึ่งประเมินจากค่าเฉลี่ย

ขั้นตอนที่ 2 นำเสนอแนวการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา

การพัฒนาผู้บริหาร ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสารในสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			ลำดับ	สภาพที่พึงประสงค์			ลำดับ	PNI (Modified)	ความ ต้องการ จำเป็น
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล			
1. ด้านการบริหารจัดการ เทคโนโลยีสารสนเทศและ การสื่อสาร	2.54	0.37	ปานกลาง	2	4.78	0.45	มากที่สุด	1	0.89	1
2. ด้านการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อการเรียนการสอน	2.53	0.42	ปานกลาง	3	4.76	0.44	มากที่สุด	3	0.88	2
3. ด้านการสร้างความร่วมมือกับ องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชนและ ชุมชน	2.58	0.50	ปานกลาง	1	4.77	0.46	มากที่สุด	2	0.85	3
รวม	2.55	0.33	ปานกลาง		4.77	0.44	มากที่สุด		0.87	

จากตารางที่ 1 สภาพปัจจุบันของผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา โดยภาพรวม พบว่า มีการปฏิบัติในระดับอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.55$, S.D.= 0.33) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีปฏิบัติมากที่สุดคือ ด้านการสร้างความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน ($\bar{X} = 2.58$, S.D.= 0.50) รองลงมาเป็นด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

($\bar{X} = 2.54$, S.D.= 0.37) ตามลำดับ และผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น มีการปฏิบัติงานน้อยที่สุดคือด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อการเรียนการสอน ($\bar{X} = 2.53$, S.D.= 0.42)

สภาพที่พึงประสงค์ของผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$, S.D.= 0.44) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.78$, S.D.= 0.45) รองลงมาเป็น ด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ($\bar{X} = 4.77$, S.D.= 0.46) ตามลำดับ และด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ($\bar{X} = 4.76$, S.D.= 0.44)

ความต้องการจำเป็น ($PNI_{(modified)}$) ของการทางการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ผู้วิจัยได้จัดลำดับความต้องการจำเป็นตามค่าดัชนี $PNI_{(modified)}$ โดยกำหนดให้ด้านที่มีค่า $PNI_{(modified)}$ เกินกว่า 0.30 ถือว่าเป็นดัชนีที่ต้องมีการพัฒนาอย่างเร่งด่วน (สุวิมล ว่องวานิช, 2550) จากผลการวิจัยพบว่า ทุกด้านมีค่า $PNI_{(modified)}$ เกินกว่า 0.30 และมีค่าเฉลี่ย 0.87 ผู้วิจัยได้จัดลำดับความต้องการจำเป็น ดังต่อไปนี้ 1) ด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 2) ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อการเรียน การสอน 3) ด้านการสร้างความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชนและชุมชน

2. แนวทางการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร พบว่ามีแนวทางในการพัฒนา 4 แนวทางคือ (1) การวางแผน (2) การแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ (3) การบริหารงบประมาณ (4) การบริหารทรัพยากรเทคโนโลยี ด้านที่ 2 ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อการเรียนการสอน พบว่ามีแนวทางในการพัฒนา 3 แนวทางคือ (1) ฮาร์ดแวร์ (Hardware) (2) ซอฟต์แวร์ (Software) (3) บุคลากรคอมพิวเตอร์ (People ware) ด้านที่ 3 ด้านการสร้างความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน พบว่ามีแนวทางในการพัฒนา 3 แนวทางคือ (1) ความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐ (2) ความร่วมมือกับองค์กรภาคเอกชน (3) ความร่วมมือกับชุมชน

3. การตรวจสอบและประเมินร่างแนวทางการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.79 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านที่ 3 ด้านการสร้างความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.88 รองลงมาคือ ด้านที่ 2 การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.80 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านที่ 3 การสร้างความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.69

อภิปรายผล

1.จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปราย ดังนี้

สภาพปัจจุบันของการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ถึงแม้ว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ได้มีการบริหารองค์กรสู่ความเป็นเลิศด้วย นวัตกรรม “SIAO SMART Model” ในจุดเน้นที่ 5 ด้านทักษะทางเทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมสนับสนุนครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษาให้มีทักษะทางเทคโนโลยี ดิจิทัล เพื่อเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้และบริหารจัดการ การขับเคลื่อนการบริหารองค์กรสู่ความเป็นเลิศด้วย นวัตกรรม “SIAO SMART Model” แต่ก็มีอุปสรรคบางประการ อาทิ ผู้บริหารสถานศึกษาบางแห่งในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่นบางท่านเป็นผู้ที่สูงวัย จึงทำให้มีการพัฒนาตนเองด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารในสถานศึกษายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร จึงส่งผลให้สภาพปัจจุบันของการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติศักดิ์ แสงทอง (2560) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางละมุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง

สภาพที่พึงประสงค์ของผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน มีความประสงค์ให้ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ควรมีการพัฒนาผู้บริหาร ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อการเรียนการสอน และด้านการสร้างความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ให้สอดคล้องกับการบริหารองค์กรสู่ความเป็นเลิศ ด้วยนวัตกรรม “SIAO SMART Model” ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริฉัตร โพธิกุล (2567) ได้ศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นของสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่คาดหวังของสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.87 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีความต้องการจำเป็นสูงสุดคือ ด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความต้องการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา โดยมุ่งเน้นด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อาทิ ควรมีความต้องการในการพัฒนาเว็บไซต์ของสถานศึกษาให้มีความทันสมัย รวมถึงควรมีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และความสามารถในการดูแลระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาริฉัตร โพธิกุล (2567) ได้ศึกษาการประเมินความต้องการจำเป็นของสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นของสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.39 ซึ่งประกอบด้วย ด้านจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา ด้านความรู้และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ด้านสังคม กฎหมาย จริยธรรม จรรยาบรรณ และความปลอดภัย ด้านวิสัยทัศน์และภาวะผู้นำ ด้านการสนับสนุน ส่งเสริม และด้านการสนับสนุนการจัดการเรียนรู้

2. นำเสนอแนวทางการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น พบว่าทางการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา ประกอบด้วย 3 ด้าน 1) ด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีแนวทางในการพัฒนา 4 แนวทาง (1) การวางแผนงาน โดยการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร นิเทศ ติดตาม ประเมินผล การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (2) การแต่งตั้งผู้รับผิดชอบ โดยแต่งตั้งผู้รับผิดชอบจากวุฒิทางการศึกษา มอบหมายงานตามความรู้ความสามารถ และจัดให้โครงการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (3) การบริหารงบประมาณ การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร จัดงบประมาณเพื่อบำรุง รักษา ซ่อมแซม (4) การบริหารทรัพยากรเทคโนโลยี ด้วยการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี แต่งตั้งผู้รับผิดชอบ มีนโยบายจัดอบรมแก่บุคลากร ทำข้อตกลงกับหน่วยงานนอกเพื่อสนับสนุนเทคโนโลยีสารสนเทศภายในองค์กร ด้านที่ 2 ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อการเรียนรู้การสอน มีแนวทางในการพัฒนา 3 แนวทาง (1) ฮาร์ดแวร์ (Hardware) การจัดสรรงบประมาณ รวมถึงเป็นสื่อกลางจัดหาอุปกรณ์แก่บุคลากร (2) ซอฟต์แวร์ (Software) สนับสนุนให้มีการอบรมพัฒนาบุคลากร ส่งเสริมการผลิตสื่อ สนับสนุนระบบอินเทอร์เน็ต นิเทศ ติดตาม และพัฒนา (3) บุคลากรคอมพิวเตอร์ (Peopleware) จัดการอบรมแก่บุคลากร ยกย่องผู้มีผลงานโดดเด่น ด้านที่ 3 ด้านการสร้างความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน มีแนวทางในการพัฒนา 3 แนวทาง (1) ความร่วมมือกับองค์กรภาครัฐ มีการทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เรื่องความรู้และงบประมาณ ทำข้อตกลงเรื่องเครือข่าย (2) ความร่วมมือกับองค์กรภาคเอกชน หนังสือขอความอนุเคราะห์งบประมาณ ประชาสัมพันธ์ขอรับงบประมาณ (3) ความร่วมมือกับชุมชน ประชาสัมพันธ์ขอรับงบประมาณ จัดโครงการทอดผ้าป่า ให้บริการความรู้กับชุมชน ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร และผลการตรวจสอบและประเมินร่างแนวทางการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.79 สอดคล้องกับ งานวิจัยของ เยาวลักษณ์ ชี้อิสต์ย (2564) ได้ศึกษาสมรรถนะและแนวทางพัฒนา ด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มเครือข่ายสทศวิทยาเขต 8 (ศรีนครินทร์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 ผลการวิจัยพบว่า 1) ความสามารถใช้และบริหารเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาและการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมเห็นว่า ผู้บริหารและครูที่ปฏิบัติงานอยู่ไม่ได้สำเร็จ การศึกษาทางสาขาเฉพาะ ทำให้ขาดความรู้ ความเข้าใจ ไม่ได้เล็งเห็นถึงความจำเป็นในการบริหารโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อใช้ในการเรียนการสอน จึงเห็นว่าควรมีการจัดอบรม ฝึกทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพิ่มมากขึ้น 2) ความสามารถประเมินการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อนำมาปรับปรุงการบริหารจัดการเห็นว่า ผู้บริหารขาดความรู้ ความเข้าใจและความตระหนักในการให้ความสำคัญต่อการประเมินการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อนำมาปรับปรุงการบริหารจัดการการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง จึงควรนำเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานภายใน สถานศึกษา เพื่ออำนวยความสะดวกแก่บุคลากรและผู้มาติดต่อราชการ และ 3) ความสามารถส่งเสริม สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา ผู้บริหารขาดความตระหนักถึงความสำคัญ และสาเหตุด้านเครื่องมือ อุปกรณ์น้อย ไม่เพียงพอต่อจำนวน นักเรียน การทำงานซ้ำ เครื่องมือบางชนิดมีราคาแพง ตลอดจนการดูแลรักษา ต้องมีค่าใช้จ่าย ค่อนข้างสูง งบประมาณสนับสนุนยังไม่เพียงพอ ควรมีการระดมทุนทรัพยากรเพื่อการศึกษา และส่งเสริมสนับสนุนการใช้ เทคโนโลยีให้มากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัยพบว่าสภาพปัจจุบันของผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในสถานศึกษา ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนการสอน เป็นด้านที่มีระดับ ปฏิบัติต่ำที่สุด ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรนำแนวทางจากการวิจัยไปปรับใช้ เพื่อพัฒนาผู้บริหาร ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา โดยสนับสนุนให้ครูมีแท็บเล็ต โทรศัพท์สมาร์ทโฟน เพื่อการใช้งานและการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการพัฒนา ตนเอง ด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง

1.2 ผลการวิจัยพบว่าสภาพที่พึงประสงค์ของผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นด้านที่ค่าเฉลี่ยสูงสุด ดังนั้นผู้บริหาร ควรมีการพัฒนาเว็บไซต์ของสถานศึกษา เพื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลแก่นักเรียน ครู และผู้ปกครอง

1.3 ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสารในสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มีความจำเป็นสูงสุด ไปประยุกต์ใช้ในการจัดทำแผนการนิเทศ กำกับ ติดตามสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินการของ โรงเรียนในสังกัด ดังนั้นผู้บริหารควรนำไปใช้ในการจัดทำแผนการนิเทศ กำกับ ติดตามสถานศึกษาให้มีการพัฒนา

เว็บไซต์ของสถานศึกษา เพื่อประชาสัมพันธ์เผยแพร่ ข้อมูลแก่นักเรียน ครู และผู้ปกครองให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการดำเนินการของสถานศึกษาในสังกัด

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในเขตอื่น และนำผลที่ได้มาเปรียบเทียบกับกันเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา

2.2 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น และนำผลที่ได้มาใช้ในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาครูผู้สอนให้สามารถจัดการเรียนการสอนให้ สอดคล้องกับยุคดิจิทัล

2.3 ควรศึกษาองค์ประกอบการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา ด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น และนำองค์ประกอบที่ได้มาใช้เป็นข้อมูลให้กับผู้บริหารสถานศึกษาให้สามารถพัฒนาตนเองให้สอดคล้องตามองค์ประกอบด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในสถานศึกษาด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง “สภาพความต้องการจำเป็นและแนวทางการพัฒนาผู้บริหารด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น” ลุล่วงสำเร็จไปได้ด้วยดี อันเนื่องมาจากได้รับความกรุณาช่วยเหลือเป็นอย่างดีจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คือ ดร.ยุทธศาสตร์ กงเพชร ดร.วิเชียร รุ้ยืนยง และผศ.ดร.นิตดา เปี่ยมพิชนะ ผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้ง 7 ท่าน ดร.คมสันต์ ชุมอภัย ดร.สุรเชษฐ รูปต่ำ ดร.เพ็ญสุตา ฤทธิมนตรี ดร.นิญชลา ลั่นเหลือ ดร.ไพวัล ไชยทองศรี ดร.มนตรี ถ้ำหิน ดร.วราวุธ สร้อยพิมาย ผู้เชี่ยวชาญท่าน ดร.อดุลย์ พิมพ์ทอง ดร.ศักดิ์เดช ทาช้าย ดร.วรรณประภรณ์ จุมพลน้อย และคณะคณาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ที่ได้ให้คำชี้แนะข้อเสนอแนะ จนกระทั่งงานวิจัยครั้งนี้สำเร็จไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้ด้วย

ผู้วิจัยขอขอบคุณ ครอบครัวที่เป็นกำลังใจและสนับสนุนให้ผู้วิจัยได้สามารถก้าวเดินในการทำวิจัยครั้งนี้ ซึ่งนับเป็นกำลังใจสำคัญของผู้วิจัย จนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

สุดท้ายนี้ข้าเจ้าขอขอบคุณทุกท่านที่มีจากกล่าวถึงได้ครบถ้วน เช่นผู้ให้ความร่วมมือในการจัดเก็บข้อมูล และให้ความร่วมมืออันดียิ่ง และขอบคุณ เพื่อน หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา รุ่น 21 ทุกคนที่เอื้ออาทรต่อกันเสมอมา

เอกสารอ้างอิง

- กิตติศักดิ์ แสงทอง. (2560). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการจัดการศึกษาของ
โรงเรียนมัธยมศึกษา อำเภอบางละมุง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18.
[วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จิณณวัตร ปะโคทั้ง. (2561). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ (พิมพ์ครั้งที่ 1).
ศิริธรรมออฟเซต.
- ไชยา ภาวะบุตร. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการ Academic Leadership (พิมพ์ครั้งที่ 3).
ห้างหุ้นส่วนจำกัด สมศักดิ์การพิมพ์ กรู๊ป.
- ปาริฉัตร โพธิกุล. (2567). การประเมินความต้องการจำเป็นของสมรรถนะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
และการสื่อสารในศตวรรษที่ 21 ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาอุดรธานี. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 21(94), 1-16.
- พรทิพย์ ไชยพนาพันธ์. (2564). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในยุคดิจิทัล
ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนขยายโอกาส สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา
พิษณุโลก เขต 1. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
- เยาวลักษณ์ ซื่อสัตย์. (2564). การศึกษาสมรรถนะและแนวทางพัฒนาด้านการบริหารจัดการเทคโนโลยี
สารสนเทศ ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายสหวิทยาเขต 8 (ศรีนครอัจจะ) สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 33. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 5(1), 136-147.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (2566). รายงานผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน
(O-Net) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2566. สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น. (2565). ข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น ปีการศึกษา 2567. เอกสารหมายเลข 4/2567. สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น. (2567). นโยบายการพัฒนาคูณาภาพการศึกษา SIAO
SMART PLUS MODEL. เอกสารหมายเลข 2/2567. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
ขอนแก่น.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2550). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์แห่ง
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis*. Harper & Row.